

# Unpublished Geniza Talmudic Fragments in the Antonin Collection in Leningrad

ABRAHAM I. KATSH

Dropsie University

In my book *Ginze Mishna*<sup>1</sup> I presented one hundred and fifty-nine fragments from the Cairo Geniza, which is now in the Antonin Collection in the Leningrad Library in the USSR.

The Antonin Geniza collection was acquired by the Russian Archimandrite, Antonin Kapustin, who lived in Jerusalem from 1865 until his death in 1894. While in Palestine, he was engaged chiefly in archaeology. When he learned about the Cairo discovery he set out to secure a good share of it. Being among the first on the scene, he was able to acquire a choice selection of the material. Except for a privileged few, the Antonin material has been inaccessible to Western scholars.<sup>2</sup>

The Antonin collection<sup>3</sup> occupies an eminent position not so much in quantity as in quality, and could be compared in significance with the much larger Geniza collections in England and America. Many items supply fragments hitherto missing in other collections.

Most of the tractates of the Mishna in *Ginze Mishna* are represented in the volume. Some consist of several pages, others more. Seder *Tobaroth* and *Pirke Aboth*<sup>4</sup> are almost complete.

These fragments show many significant variants as compared with the printed text, Babylonian and Jerusalem Mishna texts, the Kaufmann *Mischna Codex*, W. H. Lowe's

---

1 Abraham I. Katsh, *Ginze Mishna* (Jerusalem, 1971).

2 About the uniqueness of the Antonin Collection, A. A. Harkavy, in 1899, wrote the following: "The Hebrew and Arabic fragments of the Archimandrite Antonin collection are from the identical source as the second collection of Firkowitch, namely, 'the Geniza' in Egypt, and they supplement each other greatly. Together they do honour to the Royal Public Library," A. A. Harkavy, *Report of the Royal Public Library for the Year 1889* (St. Petersburg, 1903), 75-87 [in Russian].

3 Similarly, Professor S. Asaf writes: "Scholars other than the late A. A. Harkavy have not dealt with this collection until recently. [Harkavy] published some extracts and described the nature of some of the fragments included in it. The major difficulty involved in the use of the manuscripts in Leningrad is the lack of a catalogue, and no one knows exactly what the contents of the collection are." (*Gaonic Responsa from the Geniza* [Jerusalem, 1928, Introduction]). See, however, Abraham I. Katsh, *The Antonin Geniza in the Saltykov-Shchedrin Library in Leningrad* (New York, 1963).

4 Cf. Abraham I. Katsh, "Unpublished Geniza Fragments of Pirke Aboth in the Antonin Geniza Collection in Leningrad," *JQR* 61 (1970), 1-14.

*Mishna* edition, Charles Taylor's edition of *Pirke Aboth*, *Dikduke Soferim*, the *München* edition, and others.

Studies of the fragments of the Mishna and Talmud show great variants from the printed texts.<sup>5</sup> Some passages are omitted entirely and certain historic names, such as Alexander the Great, which appear in the printed texts, are omitted in the Geniza fragments. There are also significant variants pertaining to legal matters and ritual. It seems that the material in the Geniza fragments were written in a very early period when they were studied by oral transmission and not from written books.<sup>6</sup>

Many of the variants in the Talmud<sup>7</sup> are traceable to deletions caused by government censors in Europe and in the East who removed names and other material from the text. We must remember that the Talmud survived official burning no less than six times in a single century, had been a constant object of attack, and was misquoted for many centuries.

This article deals with twenty examples of unpublished Talmudic Geniza fragments as compared with the printed Romm text, the *München* edition, the *Rif* (Isaac b. Jacob Alfasi, 1013-1103), the *Rosh* (Rabbi Jehiel b. Asher, 1250-1327), *Dikduke Soferim*, and others.<sup>8</sup> These fragments are from *Erubin*, *Pesahim*, *Betzah*, *Rosh Hashanah*, and *Megillah*.

#### EXAMPLE 1

*Erubin* 31a

Printed text:

והוי עני וחזו ליה

... and thereby become a poor man when it would be fit for him.

G renders it as follows:

והוי עני ואכיל דמאי<sup>9</sup>

#### EXAMPLE 2

*Erubin* 31b

Printed text:

פשיטא לא צריכא שפראן ולא פראן כהלכתן . . . וצרת הנספ  
כספ . . .

5 For an elaborate comparison, see Abraham A. Katsh, *Ginze Talmud*, vol. 1 (Jerusalem, 1974).

6 S. Krauss, "Outdoor Teaching in Talmudic Times," *The Journal of Jewish Studies* 1 (1942), 82-84.

7 Cf. Abraham I. Katsh, "Unpublished Geniza Talmudic Fragments of Tractate Shabbath in the Antonin Collection in the USSR," *JQR* 63 (1972), 39-47.

8 For abbreviations in this article I have used G (for *Geniza*), M (for the *München* edition), DS (for *Dikduke Soferim*), R (for *Rosh*), Ri (for *Rif*), Y (for *Yalqut*), and T (for *Tosaphot*). The English translation is from the Soncino edition.

9 A poor man need not separate tithe on *demai* (i.e., produce brought from an *am-haarez*); unless the contrary is known it is treated as *demai* (lit. 'dubious'). Cf. *Pesahim* 35b, which agrees with G.

Is not this obvious? (the ruling was) required in that case only where they were redeemed but their redemption was not performed in the prescribed manner.<sup>10</sup>

G renders the text as follows:

פשיטא לעולם שנפדו ולא ניפדו כהלכתן וצרת הכסף בידך דבר

Cf. Pesahim 35b and Shabbath 128a:

בפסחים לה, ע"ב: פשיטא לעולם דנפדו ומאי לא נפדו שלא נפדו  
כהלכתן . . . וצרת הכסף דבר . . . בשבת קכח, ע"א: פשיטא  
לא צריכא דנפדו ולא נפדו כהלכתן . . . וצרת הכסף בידך דבר

### EXAMPLE 3

*Erubin* 32b

Printed text:

מתני' נתנו באילן למעלה . . . למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב  
נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה עירובו עירוב

(If he deposited it on a tree at an altitude) below ten handbreadths his erub is effective, if he deposited it in a cistern, even if it is a hundred cubits deep, his erub is effective.

According to G:

נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב למטה מעשרה  
טפחים עירובו עירוב

### EXAMPLE 4

*Pesahim* 28b

Printed text:

דר' יוסי הגלילי מנא ליה אי בעית אימת אימא מרסמין ליה היום

How does he know R. Jose the Galilean's (deduction)? – I can either say, because "this day" is stated in proximity thereto . . .

G renders it as follows:

. . . יוסי הגלילי לית ליה איבעית אימא אית ליה מרסמין ליה  
היום

<sup>10</sup> I.e., according to their law.

## EXAMPLE 5

*Pesabim* 54a

Printed text:

אור דירן במוצאי שבת אור לגיהנם בערב שבת

Our fire (was created at the termination) of the Sabbath; the fire of the Gehenna, on the eve of the Sabbath.

G quotes only the first part and omits the second:

אור דירן במוצאי שבת

## EXAMPLE 6

*Pesabim* 54b

Printed text:

אין עושין ובכל מקום תלמידי חכמים במלים רש"ג אומר לעולם  
יעשה אדם עצמו תלמיד חכם

One may not do it (i. e., work on the 9th of Ab) and in all places scholars cease from work on that day. R. Simeon b. Gamliel said: "A man may always make himself a scholar."

The same rendering occurs in M, G merely uses the first part, *'ên ôšîm* "one may not do it," and omits the rest of the sentence.

## EXAMPLE 7

*Pesabim* 84b

Printed text:

היתה לו שעת הכושר ונפסל בשעת אכילה אין בו משום שבירת  
עצם יש בו שעור אכילה יש בו משום שבירת עצם אין בו שיעור  
אכילה אין בו משום שבירת עצם הראוי למזבח אין בו משום שבירת  
העצם בשעת אכילה יש בו משום שבירת עצם שלא בשעת אכילה

If it had a period of fitness but became unfit by the time of eating, it is not subject to the (prohibition of) breaking a bone. If it contains the standard of eating<sup>11</sup> it is

11 Either at the point where it is broken, as required by Rabina, or on the limb itself, as required by R. Ashi.

subject to the (prohibition of) breaking a bone; if it does not contain the standard of eating, it is not subject to the (prohibition of) breaking a bone. That which is intended for the altar<sup>12</sup> is not subject to the (prohibition of) breaking a bone. (Only) at the time of eating is it subject to the (prohibition of) breaking of a bone; when not at the time of eating<sup>13</sup> it is not subject to the (prohibition of) breaking a bone.

G renders the entire paragraph as follows:

ונפסל יש בו משום שבירות העצם לא היה שעת הכושר אין בו משום שבירות העצם הראוי לאכילה יש בו משום שבירות העצם שאינו ראוי לאכילה אין בו משום שבירות העצם כשעת אכילה יש בו משום שבירות העצם שלא בשעת אכילה אין בו משום שבירות העצם יש בו שיעור אכילה יש בו משום שבירות העצם אין בו שיעור אכילה אין בו משום שבירות העצם

#### EXAMPLE 8

*Pesahim 111a*

Printed text:

דלא עבר עליהו שימשא ולא עבר עליהו שיתין ניגרי אבל עבר עליהו שימשא ועבר עליהו שיתין ניגרי לית לן בה ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא ולא סיים מסני אבל רכיב חמרא וסיים מסני לית לן בה

... if the sun had not passed over it nor did he walk sixty steps over it; but if the sun had passed over it and he walked sixty steps over it, it does not matter. Again, this was said only if he was not riding an ass and was not wearing shoes; but if he was riding an ass and was wearing shoes, it does not matter.

G renders it differently:

עבר עליה שתין נגרי ודלא רכיב חמרא וסיים מסאני אבל . . . מסאני ליתן לן בה

#### EXAMPLE 9

*Betzah 12a*

Printed text:

המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום מבשל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה מבשל בשר בחלב לוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום הבערה

12 I.e., the bone of the far tail.

13 I.e., before nightfall.

He who boils the thigh sinew on a Festival<sup>14</sup> in milk and eats it is flagellated on five counts, for (unnecessarily) cooking the sinew on a Festival, for eating the sinew, for boiling meat in milk,<sup>15</sup> for eating meat with milk,<sup>16</sup> and for kindling fire.<sup>17</sup>

G renders it as follows:

המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו לוקה שלש: לוקה מש'  
גיד ולוקה מש' בשר בחלב ולוקה מש' הבערה

#### EXAMPLE 10

*Rosh Hashbanah* 15a

Printed text: אמ' רבה אתרוג בת ששית שנכנסה לשביעית פטורה מן המעשר

Rabbah said: "A citron tree which has blossomed in the sixth year and ripened in the seventh<sup>18</sup> is not liable to tithe."

According to G the law is that it is liable:

אמ' רבה אתרוג בת ששית שנכנסת לשביעית חייבת במעשר

The same rendering occurs in DS.

#### EXAMPLE 11

*Rosh Hashbanah* 15a

Printed text: אתרוג בת ששית . . . ובת שביעית שנכנסת לשמינית פטורה מן  
המעשר ופטורה מן הביעור שאין לך דבר שחייב בביעור אא"כ  
גדל בשביעית ונלקט בשביעית

A citron tree which blossoms in the sixth year . . . and in the seventh year, and ripens

14 Forbidden in Genesis 32:33.

15 Exodus 23:19.

16 Deuteronomy 14:21, forbidding to seethe a kid in its mother's milk.

17 Exodus 12:16.

18 Lit. "the daughter of the sixth which enters into the seventh."

in the eighth, or is not liable either to tithe, or to clearance. since no fruit is liable to clearance which has not both grown and had been plucked in the seventh year.

G renders the same but in a different language:

אתרוג בת ששית . . . ובת שביעית שנכנסה לשמינית פטורה מן  
המעשר ופטורה מן הביעור שאין לך דבר שחייב בביעור אא"כ  
נדל בפטור ונלקט בפטור

#### EXAMPLE 12

*Rosh Hasbanah* 18a

Printed text:

רבה ואביי מדבית עלי קאתו רבה דעסק בתורה . . .

Rabbah and Abaye were of the house of Eli. Rabbah who devoted himself to the Torah! . . .

But G has:

כיהא דרבא ואביי תרויהו מבית עלי קא אתו רבא דעתיק  
באורית . . .

DS, and M agree with G:

אביי ורבא מדבית עלי הוו רבא דעתיק בתורה . . .

But see also Ritbah and Rabbenu Hannanel:

ולא גרסינן רבא דהא רבא לאו כהן הוה

#### EXAMPLE 13

*Rosh Hasbanah* 23b

Printed text:

התמין רבן גמליאל חזקן

Rabban Gamliel the Elder introduced a rule.

G renders it in the name of Rabban Johanna b. Zakkai:

התמין רבן יוחנן בן זכאי

## EXAMPLE 14

*Rosh Hashanah* 28b

Printed text:

רב שמן בר אבא

R. Shaman b. Abba (raised the following objection . . .)

G and DS give it in the name R. Shimi b. Abaye:

רב שימי בר אביי

The same rendering occurs in DS. However, in M it is:

רב שימי בר אשי

## EXAMPLE 15

*Rosh Hashanah* 32b

Printed text:

אמר רב הונא אמר שמואל

Said R. Huna, said R. Samuel . . .

According to G:

אמר רב המנונא אמר שמואל

DS, R, and Rashba agree with G.

## EXAMPLE 16

*Megillah* 14a

Printed text:

אמר רב נחמן אמר רב

R. Nahman said, Raba said.

The same rendering occurs in DS. But in Y and M it is:

אמ' רב עמרם אמ' רב נחמן

In G the rendering is:

ואמרי לה אמ' רב עמרם אמ' רב

## EXAMPLE 17

*Megillah* 14a

Printed text: אמר רבי שמעון בן אבשלום משום יחוד דבר אחר מה תמר זה אין  
לו אלא לב אחד אף ישראל שבאותו דור לא היה להם אלא לב  
אחד לאביהן שבשמים

R. Simeon b. Abishalom said: (to avoid) privacy.<sup>19</sup> (Another explanation is: Just as a palm tree has only one heart, so Israel in that generation had only one heart devoted to their Father in heaven.)

G attributes the rendering to R. Isaac in the name of R. Ammi.

אמ' ר' יצחק דבי רב אמר מה תמר זה צילו מועטת אף צדיקים  
שבאותו הדור מועטין הן

## EXAMPLE 18

*Megillah* 16b

מלמד שבא מלאך וסטרו על פיה

Printed text:

An angel came and slapped him on his mouth.

G renders it as follows:

מלמד שבא מלאך ונעתרה על פיה

## EXAMPLE 19

*Megillah* 16b

Printed text: ובבאה לפני המלך עם הספר אמר אמרה מיבעי ליה א"ר יוחנן  
אמרה לו יאמר בפה מה שכתוב בספר

But when she came before the king, he said along with the letter. "He said." It should be "she said" R. Johanan said: She said, "Let there be said by word of mouth what is written in the letter."<sup>20</sup>

<sup>19</sup> And the possibility of scandal, a palm tree not being leafy.

<sup>20</sup> Rashi omits the words "she said" and explains that R. Johanan is here laying down the rule that the *Megillah* (i.e., letter), should be read aloud. How he derives this lesson from the text is not clear.

G renders this sentence as follows:

ומאמר אסתר קים את ימי הפורים האלה ונכתב בספר

EXAMPLE 20

*Megillah* 16b

Printed text:      לרוב אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצם סנהדרין

Of the majority of his brethren but not of all his brethren; this informs us that some members of the *Sanhedrin* separated from him.

G renders it as follows:

רוב אחיו ולא כל אחיו תני רב יוסף מלמיד שפירשה ממנו שכינה

קמל דאתרוג ק"י יא ליה ידא דמיאמישי בה כול יצמא בשביינית  
לא טיענא פירי עד תלת שני כעא מיניה יוחנן כז יא יא  
אתרוג של ראש השנה שלו איכתי אמר ייה שנטא אלהי החדש  
אודוקופה אמר ליה וחדשים כעא מיניה ונא מרב נחמן וזני  
ואמר להו יוחנן כז יונק הינה שנה מינחית כהו אמר ליה הלך  
אחר רוב שנים אמר רב אתרוג בת ששית שנכנסת לישני  
לשביינית פטורה מן המינח ופטורה מן הביעור וסת שביינית  
שנכנסת לישביינית חייבת מן המינח וחייבת במינח אמר ליה  
אמר בשלמא סופא לחבורא לא ר"ש פטורה מן הביעור אמר  
לאו משום דאמרין לכתו חמשה אי המי תחייב במינח אמר ליה  
יד הכל ממשמישין בה ואת אמרת תחייב במינח ורב המטנא  
אמר אתרוג בת ששית שנכנסת לישביינית לעולם ששית  
מדינא שבעין בר דודה אום מ' גסר יצמון אתרוג בת שש  
ששית שנכנסת לישביינית פטורה מן המינח ופטורה מן רב  
הביעור שאין לחייב שחייב במינח לא אמר כן כל בחיוב וכלקט  
מחיוב ונת שביינית שנכנסת לישביינית פטורה מן המינח ופטורה  
מן הביעור שאין לחייב שחייב במינח לא אמר כן כל פטור וכלקט  
בפטור ר"ש קשיא לרב המטנא סופא קשיא בין לרבא בין לרב  
המטנא תנא היא דתנא אמר ליה בן אבטולמוס העד משום חס  
חמשה זקנים אתרוג אחד לקיטתו עישורו ולעשר ודכותט נמט  
בארשא אחד לקיטתו בין למינח בין לנהמה לישביינית שביינית  
דבר שמה חסורי מחסורא והכי קרני אתרוג אחד לקיטתו ולעשר  
ואחר חמשה ודכותט נמט בארשא אחד לקיטתו ולעשר  
בין לישביינית אמר ר' יוחנן ור"ש לקיש ואמר תרתי  
ואמר תרתי אתרוג בת ששית שנכנסת לישביינית לעולם ששית  
כיאתא רבן אמר יוחנן אתרוג בת ששית שנכנסת לישביינית לעולם  
ששית אמר כזית ונעשית חייבין עליה משום סמ"ת תנא רבן  
אילן שחנפו פירותיו קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשני  
שעברה אחר חמשה בשבט מתעשר לשנה הבאה אמר ר' חמשה  
נא באילן העושה שתי ברכות בשנה ששברכת סלקא דשם לא בעי